

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   การเรียกร่องสิทธิของคนจน: กรณีการระเบิดของโรงงานอบลำไย
 ผู้เขียน   นางสาวรัชณี นิลจันทร์
 ปริญญา   ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จามะรี เชียงทอง

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยา ศึกษาการเปิดพื้นที่การต่อรองเพื่อเรียกร่องสิทธิของคนจนในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท ที่อยู่ในสถานะความเสี่ยงภัยจากการเข้ามาของระบบการผลิตสมัยใหม่ ซึ่งมีทั้งการใช้สารเคมีในภาคเกษตรที่ถูกปรับเปลี่ยนเป็นเชิงพานิชย์และการใช้สารเคมีภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในชีวิตประจำวัน

งานศึกษานี้ยังให้ความสนใจ ประเด็นการสร้างกลยุทธ์การเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ และกระบวนการการเรียนรู้ และการนิยามความหมายในเรื่องสิทธิต่าง ๆ โดยรับรู้จากองค์กรภายนอกและภายในชุมชน ซึ่งมีองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชาวบ้าน หน่วยงานราชการ สื่อมวลชน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย โดยกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากกรณีโรงงานลำไยระเบิด ที่นำมาปรับเปลี่ยนความเข้าใจในเรื่องสิทธิของตนเอง

ผลการศึกษา ผู้ศึกษาได้ค้นพบประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ (1) ความคิดเกี่ยวกับเรื่อง “สิทธิ” (2) การจัดการในสังคมความเสี่ยง ในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท (3) การเคลื่อนไหวเรียกร่องสิทธิเพื่อความเป็นธรรม ทางการเมืองและกระบวนการยุติธรรม (4) ความไม่มั่นคงต่อหลักประกันและการไร้หลักประกันของคนจน

คนจน ในกรณีศึกษาครั้งนี้ สามารถสร้างพื้นที่การต่อรองเพื่อเรียกร่องค่าชดเชยที่เป็นธรรมโดยผ่านกลยุทธ์ต่าง ๆ โดย การเปิดพื้นที่สาธารณะ การยื่นหนังสือขอความช่วยเหลือกับผู้มีอำนาจทางการเมือง และต่อสู้โดยผ่านกระบวนการยุติธรรม โดยภายใต้การนิยามสิทธิของตนเองที่ได้เรียนรู้จาก การเข้ามาขององค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ องค์กรผู้ได้รับผลกระทบกลุ่มอื่นๆ หน่วยงานราชการ ผ่านการแลกเปลี่ยนพูดคุย การอ่านจุลสารต่างๆ พร้อมกับการเรียนรู้เองจากสื่อมวลชน ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของพวกเขาเช่น ทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ นำไปสู่การนิยามความหมายในเรื่องสิทธิของตนเอง จากการมอง “สิทธิ” อย่างแคบ ๆ เรื่อง “ค่าชดเชยแรงงาน” มาสู่ความเข้าใจเรื่อง “สิทธิ” ที่กว้างขึ้น ในแง่มุมมอง “สิทธิความเป็นพลเมือง” ที่ต้องการเรียกร่องสภาพแวดล้อมทั่วไปและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย

ผลงานศึกษานี้ยังสรุปถึงข้อจำกัดที่คนจนไม่สามารถเข้าถึงได้มากนัก คือ การต่อสู้ที่ผ่านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งใช้กฎหมายสมัยใหม่ ที่เสมือนไม่ใช่พื้นที่ของคนจนในการที่จะเข้าไปเปิดต่อสร้างความปลอดภัยให้กับตนเองมากนัก เนื่องจากความรู้ทางด้านกฎหมายได้ผูกขาดไว้กับผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย เป็นเสมือนเครื่องมือกีดกันให้คนจนให้ตกขอบ เนื่องจากพวกเขาขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ เพราะขาดโอกาสทางการศึกษา การศึกษาค่ำ และขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ เพราะพวกเขามีรายได้น้อย รับจ้างรายวัน หาได้มาเพื่อนำเลี้ยงชีพของตนเองให้อยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน ทำให้พวกเขาขาดความพร้อมในการต่อสู้ในศาล ที่ต้องใช้เวลายาวนานถึง 4 ปี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	The Contest for the Rights of the Poor: The Longan Fruit Factory's Explosion Case
Author	Ms. Rachanee Nilchan
Degree	Master of Arts (Social Development)
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Jamaree Chiengthong

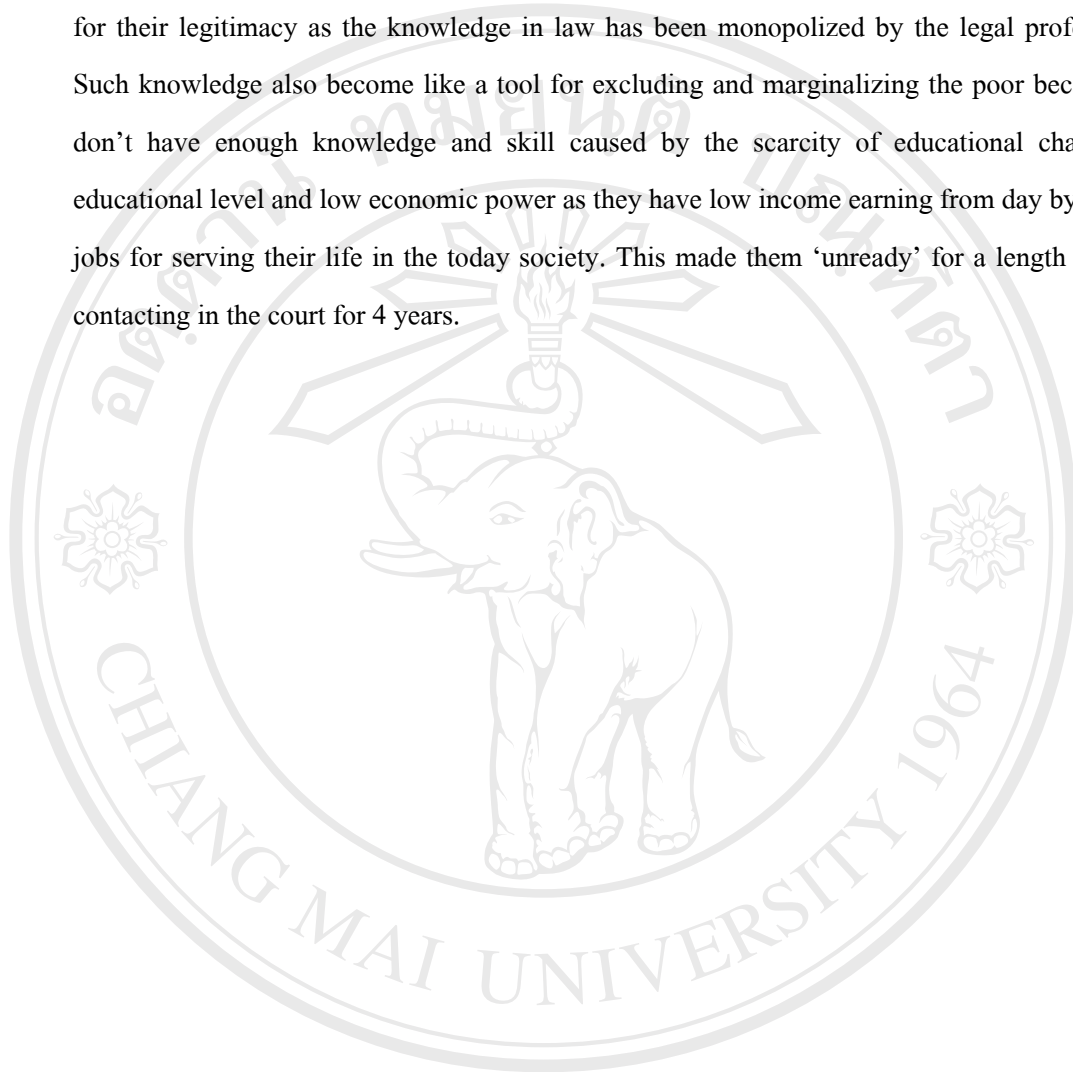
ABSTRACT

This thesis is the anthropological study focusing on the spatial negotiation of the poor to contest their rights in sub-urban area, which is at risk from modernity in terms of commercial agriculture and other industries articulating with the everyday life of the poor in such area and causing their life and property unsafe. The study also focuses on the strategic creation in both new and traditional patterns of the northern folk in terms of learning process and definition of rights perceived from the external and internal community organizations including NGOs, people organizations, governmental organizations, mass media and legal professionals. Such creation bring the victims from the explosion of Longan fruit factory the definition and understanding in their rights.

For the findings, the researcher had found 4 issues including (1) the concept of rights (2) the risk society management (3) the movement for the rights of justice in politics and the course of justice and (4) the insecure insurance and scarcity of insurance for the poor.

The poor, as the victims, can create the negotiating space for compensation claim through many strategies such as opening of public space, sending their requisition to the politicians and contesting in the court demanding for their rights with supports from NGOs, scholars, the victim organizations, governmental organizations. Such learning can be seen in everyday life of the people through dialogue, reading pamphlets about the rights of labour and patients as well as learning by themselves through the mass media, which become a part of their everyday life such as television, radio, newspaper. Learning from many sources help these people archiving their definition of rights from a narrow definition of 'rights' as 'compensation for lost labour' to a broader understanding of 'rights' from a perspective of 'citizenships' rights' to demand for safe general and working environments.

However, this study had noted the access limitation of the poor through contesting in the course of justice relies on the modern law, which seems not to be the space for the poor to open for their legitimacy as the knowledge in law has been monopolized by the legal professionals. Such knowledge also become like a tool for excluding and marginalizing the poor because they don't have enough knowledge and skill caused by the scarcity of educational chance, low educational level and low economic power as they have low income earning from day by day paid jobs for serving their life in the today society. This made them 'unready' for a length period of contacting in the court for 4 years.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved